

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (7)

Datum
2022-09-20

Ärendebeteckning
551-8628-2022

Svea Vind Offshore
BK@sveavindoffshore.se

Samrådsyttrande

Utöver de muntliga synpunkter som Länsstyrelsen lämnade vid samrådsmötet så lämnar vi även nedanstående synpunkter.

Vid samrådsmötet den 6 september 2022 framkom att Svea Vind Offshore (bolaget) önskar att fördjupade samråd genomförs beträffande vissa sakfrågor. Länsstyrelsen anförde vid mötet och gör även efter mötet bedömningen att det torde vara ändamålsenligt för den fortsatta processen att genomföra fördjupade samråd i de delar där så är motiverat. Ni kan kontakta Kenneth Fors vid enheten för miljöskydd beträffande genomförande av fördjupade samråd.

Vid samrådet framkom att det underlag som redovisats inför samrådet är översiktligt på grund av att projektet befinner sig i en tidig fas. Mot bakgrund av detta är de synpunkter som lämnas av Länsstyrelsen endast av generell natur i detta skede av processen.

Kulturmiljöfrågor

Länsstyrelsen har följande synpunkter beträffande kulturmiljön.

Kap: 5.4.2.2 Höga kulturmiljövärden

I miljökonsekvensbeskrivningen bör det framgå vilken särskild hänsyn som planeras för områden med höga kulturmiljövärden. Länsstyrelsen anser att riksintressen samt utpekade områden i Norrbottens kulturmiljöprogram samt Piteå kommuns kulturmiljöprogram utgör områden med höga kulturmiljövärden. I miljökonsekvensbeskrivningen bör det även ingå beskrivningar över områden med höga kulturmiljövärden i Västerbotten.

Kap. 5.5.2.3 Kulturmiljö

I miljökonsekvensbeskrivningen bör det göras en beskrivning och analys av kulturmiljön samt en bedömning av påverkan på kulturmiljön. Det bör även finnas en beskrivning, analys och bedömning av påverkan för fornlämningar.

I miljökonsekvensbeskrivningen bör en kulturmiljöanalys ingå. I den bör vindkraftparkens påverkan på riksintressen för kulturmiljö samt utpekade kulturmiljöer redovisas och bedömas. Det kan finnas kulturhistoriska miljöer som inte är utpekade men som kan komma att påverkas av vindkraftparken, det

bör ingå i kulturmiljöanalysen att ta reda på det. I kulturmiljöanalysen bör det finnas en redovisning av vad kulturmiljöerna och fornlämningarna representerar och berättar och mot vad de orienterar sig. Utifrån det görs en redovisning av effekterna (störs, förstörs, fragmenteras, barriärer). Med utgångspunkt från miljöernas kvalitéer och innehåll bör det därefter göras en bedömning av konsekvenserna varvid ställningstaganden bör motiveras. Miljökonsekvensbeskrivningen bör svara på frågan hur etableringen påverkar förståelsen för miljöernas uppkomst och läge och vad miljön berättar. Konsekvensbedömningen bör motiveras utifrån miljöns värden/berättelse och orientering i landskapet. I bedömningarna är det viktigt att redovisa påverkan under de olika säsongerna, tex, i höst- och vintermörker samt olika tider på dygnet och med olika vindriktningar eller stiltje.

Fotomontagen bör innehålla bilder i medljus samt bilder tagna under höst och vinter och vid olika tidpunkter under ett dygn. Fotomontage och animeringar bör spegla de faktiska ljusförhållandena vid Bottenvikskusten under alla årstider samt det "värsta fallet" med avseende på påverkan på kulturmiljö och landskapsbild. Fotomontage bör finnas från samtliga utpekade miljöer varifrån den planerade vindkraftparken är synlig. Vindkraftparkens påverkan på kulturmiljö och landskapsbild bör även bedömas genom siktlinjeanalyser.

I miljökonsekvensbeskrivning bör det även redovisas vilka skyddsåtgärder som avses vidtas för att minimera påverkan på kulturmiljön.

Synbarhetskartorna

De synbarhetskartor som har tillförts samrådsunderlaget efter samrådet bör få en högre detaljeringsgrad i miljökonsekvensbeskrivningen. Nu är det svårt att exakt se var markeringarna är belägna på de kartor som har tillförts samrådsunderlaget då underlagskartorna inte är tillräckligt detaljerade.

Övriga synpunkter kulturmiljö

Kulturmiljöanalys och därtill hörande konsekvensbedömningar bör göras av expertis med relevant kulturmiljökompetens.

Samråd ska hållas med Riksantikvarieämbetet i frågor som berör riksintressen.

Den karta som visades på samrådsmötet över marinarkeologiska registreringar innehöll inte alla punkter, bland annat saknades L2022:4612, fartygs/båtlämning. Under hösten 2022 sker en fortlöpande uppdatering av Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister ang. maritima lämningar i Norrbotten. Det underlag som finns tillgängligt i Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister (Fornsök) bör därför uppdateras kontinuerligt av sökande. Se uppdaterad information på Riksantikvarieämbetets hemsida, i Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister Fornsök.

Länsstyrelsen kommer att kräva att det genomförs en arkeologisk utredning, enl. 2 kap. 11 § kulturmiljölagen (KML), främst mot bakgrund av att det kan förekomma vrak i området.

Om sonarskanning av botten planeras att genomföras bör marinarkeologisk expertis anlitas som kan hjälpa till med att göra kravställandet optimalt även för den bedömning som ska göras gällande marinarkeologi.

Marinarkeologisk kompetens bör utifrån utfallet från sonarskanningen föreslå inom vilka områden en arkeologisk utredning steg II ska genomföras, en sådan kan komma att omfatta dykningar. Detta är enligt Länsstyrelsens mening ett kostnads- och tidseffektivt arbetssätt. Vidare vore det bra om resultatet från undersökningarna kan inarbetas i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen. Det är viktigt att de marinarkeologiska förutsättningarna är utredda vid tidpunkten för tillståndsansökan så att tillstånd inte ges för ett område som är olämpligt enligt KML.

Om en sonarskanning genomförs utan att arkeologisk kompetens har varit involverad som kravställare kan det eventuellt innebära att resultatet inte går att analysera utifrån ett marinarkeologiskt perspektiv vilket kan medföra att sonarskanningen kan behöva göras om. Det kan i förlängningen påverka tidsplanen för projektet.

En steg II utredning utförs efter beslut från Länsstyrelsen i enlighet med vad som följer av 2 kap. 11§ KML.

Även områden som berörs av ledningar och ev. dumpningsplatser, om det inte sker inom verksamhetsområdet, kommer att kräva arkeologiska utredningar.

Naturmiljö

Länsstyrelsen har med utgångspunkt från de uppgifter som har redovisats i samrådsunderlaget följande synpunkter beträffande naturmiljö.

Fåglar

Länsstyrelsen bedömer utifrån vad som framgår i kap. 7.1 i samrådsunderlaget att underlaget för en miljöbedömning vad gäller fåglar förefaller vara otillräckligt. Fältinventeringar av förekomst, häckningsområden, födosöksområden och flyttning bör genomföras under minst två år, men helst under flera års tid för att öka tillförlitligheten.

Fiskar och däggdjur

I miljökonsekvensbeskrivningen bör det redovisas hur fisksamhället och däggdjur påverkas av undervattensljud/buller, vibrationer och sedimentspridning under anläggningsfasen och driftsfasen. I vilken omfattning

detta sker och inom vilket geografiskt område det förekommer bör också redovisas. För driftsfasen bör ovanstående redovisning göras både utifrån ett kort- och långsiktigt perspektiv.

Vidare bör det redovisas om sökt verksamhet kan påverka vandringsfisk exempelvis lax, och dess möjlighet/förmåga att hitta hem (så kallad "Homing") till sina lekområden i älvarna eller om det kan påverka deras förmåga att navigera (ljud/buller, vibrationer och elektromagnetiskt fält). Det finns ett unikt kustlekande bestånd av harr i det yttre skärgårdsbandet i Norrbotten. Speciellt några av de förslagna kabeldragningarna är belägna i nära anslutning till några sådana lek- och uppväxtområden. Det bör klarläggas om områden i fråga påverkas av den planerade verksamheten.

I samrådsunderlaget framgår på s. 116 att "Områdets betydelse för sälar kommer utredas, framför allt viktiga platser där sälar samlas vid pälsbyte och reproduktion". Under pälsbyte tillbringar gråsälen mer tid på land (kobbar och skär). Viktiga pälsbytesområden finns inte inom den utritade vindkraftsparken, då det inte finns några kobbar eller skär där, givetvis kan andra pälsömsningsområden utanför parken påverkas av indirekta störningar så som ljud etc. Man bör dock ha i åtanke att kunskapen om viktiga pälsömsningsområden i Norrbotten är förhållandevis dåligt undersökta. Den miljöövervakning som i regel sker i Norrbotten görs med båt (i andra delar av Sverige görs flyginventering med bättre precision). Dock borde gråsälens födosöksområde undersökas, för att på så sett se hur mycket gråsälen födosöker inom området för den planerade vindkraftsparken.

Kumulativ påverkan

För närvarande har det påbörjats samråd för flera havsbaserade vindkraftsparker i den norra delen av Bottenviken på den svenska respektive finska sidan av gränsen. Den kumulativa effekt som kan uppstå utifrån ett naturmiljöperspektiv bör beaktas vid framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen. Kumulativ påverkan bör även beaktas utifrån andra perspektiv.

Mot bakgrund av att samråd har påbörjats för flera projekt och att det inte kan uteslutas att fler är på gång anser Länsstyrelsen att bolaget bör kontakta Naturvårdsverket för att utröna om det erfordras ett så kallat Esbo-samråd med Finland.

Övrigt

Utifrån den karta över vindkraftsparkens placering som har givits in i ärendet förefaller den planerade vindkraftsparken vara placerad på ett antal utsjöbankar, så som Klockgrundet och Tärnans grund (det är dock svårt att exakt se var parken är placerad, en Shape-fil över ytan hade varit till stor

hjälp). Utsjöbankarna i Bottenviken är naturligt artfattiga miljöer till följd av bl.a. låg salthalt och stränga isförhållanden, ändå bildar de en mer varierad, upphöjd miljö från den annars platta omgivande mjukbotten. I miljökonsekvensbeskrivningen bör det redovisas hur dessa grund påverkas av den planerade vindkraftsparken. Det bör även framgå hur stor andel av utsjöbankarna som tas i anspråk av den planerade vindkraftsparken.

Påverkan och konsekvenser för rödlistade och skyddade arter bör samlas ihop under egen rubrik, även om det beskrivits under andra avsnitt.

Ställningstagande för eller emot eventuellt behov av artskyddsdispens kan lämpligen redovisas under samma rubrik.

Vattenmiljö

Länsstyrelsen har för närvarande följande synpunkter beträffande vattenmiljö.

Miljö kvalitetsnormer

I nuläget har det inte redovisats något underlag i ärendet som gör det möjligt att bedöma hur verksamheten förhåller sig till rådande miljö kvalitetsnormer. I miljökonsekvensbeskrivningen ska det framgå om den planerade verksamheten ändrar ekologisk- och kemisk status för närliggande vattenförekomster enligt Havs- och Vattenmyndighetens föreskrift HVMFS 2019:25. Bedömning gällande miljö kvalitetsnormer ska omfatta de kvalitetsfaktorer som berörs eller kan komma att beröras. Generellt gäller att inga etableringar får medföra försämring av den ekologiska eller kemiska statusen. För att kunna bedöma detta erfordras ett underlag som är tillräckligt detaljerat för att bedöma hur den planerade verksamheten kommer att påverka miljö kvalitetsnormer och miljömål för berörda vattenförekomster. Detta gäller både för vindkraftverk, kabelkorridorer och övrig infrastruktur som erfordras för den planerade verksamheten. Det framgår inte att det ska ske några utsläpp i det samrådsunderlag som har givits in vilket innebär att det i så fall främst torde handla om hydromorfologiska kvalitetsfaktorer kopplat till verksamheten. Notera att ekologisk status gällande hydromorfologiska kvalitetsfaktorer är nytt och att statusklassificering har gjorts för första gången under den senaste förvaltningscykeln. Etablering i vattenförekomsternas närområde samt i grunda vattenområden kan medföra risk för försämring i det avseendet. För de fall, där bolaget bedömer att betydande påverkan kan uppkomma till följd av den planerade verksamheten bör åtgärder/lösningar alternativt kompensation presenteras så detaljerat som en miljökonsekvensbeskrivning medger för att kunna bedöma om efterlevnaden av miljö kvalitetsnormer äventyras. Påverkan och åtgärder enligt ovan bör identifieras och markeras på bilagt kartunderlag. I de fall bolaget bedömer att status i vattenförekomster inte kommer att försämrats som följd av verksamheten, bör ett sådant underlag biläggas som visar att bedömningen grundar sig på den samlade påverkansbilden för berörd vattenförekomst.

Masshantering

De konsekvenser som masshantering inom det planerade projektet kan föranleda ska redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen. Även om det inte har specificerats vilken typ av förankringsstruktur som slutligen ska användas är det inte orimligt att anta att det kan uppstå ett behov av att hantera massor.

Det bör framgå av miljökonsekvensbeskrivningen om det kommer att uppstå överskottsmassor. Om överskottsmassor uppstår bör det framgå huruvida dessa används för anläggningsändamål, dumpas till havs eller transporteras till land. Dumpning kräver dispens från dumpningsförbudet och om dumpning blir aktuellt bör det undersökas närmare om massorna kan innehålla föroreningar.

Samlingsprover bör inte ligga till grund för att bedöma hur samtliga massor mest lämpligt ska hanteras, provtagning bör göras specifikt för avgränsade områden. Områden som är belägna vid eller i anslutning till platser som har varit föremål för mänsklig aktivitet kan ha en annan sammansättning jämfört med omkringliggande områden. Förebyggande åtgärder som har koppling till masshantering och grumling behöver anpassas till de olika områdenas förutsättningar.

Planer

Den 10 februari 2022 beslutade Regeringen om Sveriges första havsplaner. Havsplanerna visar den mest lämpliga användningen av Sveriges hav och baseras huvudsakligen på förslag som har tagits fram av Havs- och vattenmyndigheten under en flerårig dialogprocess. Bolaget bör i den fortsatta planeringen av projektet beakta och ta hänsyn till det som föreskrivs i den havsplan som har tagits för Bottenviken inom och i anslutning till det område bolaget avser att etablera vindkraft.

Dock har Havs- och vattenmyndigheten fått i uppdrag av regeringen att inleda en ny havsplaneringprocess för att möjliggöra ytterligare energiproduktion i havet. Senast den 24 december 2024 ska förslag till ändrade havsplaner inklusive miljökonsekvensbeskrivningar levereras till regeringen. Därtill har Energimyndigheten fått i uppdrag att samordna en inledande process där myndigheter tillsammans ska ta fram förslag på nya områden för energiutvinning. Förslag till regeringen i den delen ska redovisas senast den 31 mars 2023.

Övrigt

Förutsättningar för kabeldragning, angoringspunkter och tänkt fortsättning på land, s k "landtag" ska redovisas så att alternativen går att jämföra med varandra.

Kap. 6.14 ”Rekreation och friluftsliv”. Den kortfattade texten om potentiella miljöeffekter tar upp förväntad påverkan i anläggningskedet. I miljökonsekvensbeskrivningen ska även miljöeffekter under driftskedet redovisas, exempelvis ljus, ljud och visuell upplevelse.

De som medverkat i yttrandet

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschef Anna-Carin Ohlsson med handläggare Kenneth Fors som föredragande. I beredningen av ärendet har Länsstyrelsens enheter för naturmiljö, naturskydd, miljöanalys, mark- och vattenskydd samt samhällsplanering och kulturmiljö medverkat.